

Uitvaartcentrum met crematorium Schipleidelaan

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 165818

revisie 03

30 november 2010

Auteur

ing. J.M. Kamerling

Opdrachtgever

Gemeente Oldenzaal

Ganzenmarkt 1

7571 CD Oldenzaal

datum vrijgave

30 november 2010

beschrijving revisie 03

Definitief, aangepast ontwerp

goedkeuring

ir. M. Korthorst

vrijgave

drs. S.B.W. Hammink

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Wettelijk kader	2
1.3	Doel	3
1.4	Werkwijze	3
1.5	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Beschrijving projectgebied	5
2.2	Bureaustudie	6
2.3	Veldbezoek	6
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	8
2.5	Conclusies natuurwaarden	10
3	Toetsing effecten voorgenomen ingrepen	11
3.1	Beschrijving ingreep	11
3.2	Effecten op beschermde soorten	11
3.3	Mitigerende maatregelen	12
4	Conclusies en aanbevelingen	14
4.1	Conclusie	14
4.2	Zorgplicht	14
4.3	Voorbehoud	15
	Geraadpleegde bronnen	16
	Bijlage 1: Natuurwetgeving	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2006 heeft de gemeenteraad van Oldenzaal besloten een crematorium aan de Schipleidelaan te realiseren. Hiertoe is een plan opgesteld (zie ook figuur 1) en heeft de gemeente de benodigde gronden verworven. Voor de geplande werkzaamheden en de ruimtelijke onderbouwing van het op te stellen bestemmingsplan, moet onder andere het aspect ecologie onderzocht worden. Hiervoor dient de voorliggende natuurtoets.



Figuur 1: Terreininrichting begraafplaats en crematorium aan de Schipleidelaan (Adviesburo De Meent, 2009)

1.2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming. Onder de gebiedsbescherming vallen bijvoorbeeld gebieden die aangewezen zijn in het kader van de Vogel- en/of de Habitatrichtlijn (Natura 2000) of onderdeel zijn van de Ecologische Hoofdstructuur. Het projectgebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied, maar wel nabij een gebied welke onderdeel is van de Ecologische Hoofdstructuur. Een toetsing van de effecten op de kenmerkende waarden van het EHS-gebied is noodzakelijk indien het plangebied in een EHS-gebied ligt. Dit dient zorgvuldig te worden uitgezocht. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze geldt overal in Nederland.

In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen.

Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- algemene soorten waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een algehele vrijstelling (tabel 1-soorten);
- strikt beschermde soorten waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied (tabel 3-soorten);
- overige soorten ('middengroep') waarvoor een vrijstelling geldt indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode momenteel niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten. (tabel 2-soorten)

Daarnaast geldt voor **alle** soorten, ook de niet beschermde soorten, de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de huidige Flora- en faunawet. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek worden vervolgstappen aangegeven (bijvoorbeeld het aanvraag van een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet).

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden van de plannen met de natuurbeschermingswet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de (strikt) beschermde soorten?
3. Hoe kunnen eventuele negatieve effecten op (strikt) beschermde soorten voorkomen dan wel verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
4. Indien negatieve effecten niet (geheel) te voorkomen zijn, welk vervolg traject dient dan doorlopen te worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van reeds literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het projectgebied voorkomen. Bij het Natuurloket is gecontroleerd of actuele verspreidingsgegevens verkregen kunnen worden.

Stap 2. Veldbezoek

Na het bureauonderzoek zijn twee veldbezoeken uitgevoerd in het projectgebied. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het

projectgebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering biotoop) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de beschreven negatieve effecten stellen worden verzachtende (mitigerende) maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot een ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. Het rapport wordt afgerond met aanbevelingen voor vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

De kern van het rapport bestaat uit de conclusies en aanbevelingen van de toetsing. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 4. Aangegeven wordt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. De achtergrondinformatie van de toetsing is beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. In hoofdstuk 2 is beschreven welke beschermde soorten op basis van de met de bureaustudie en de veldbezoeken verzamelde informatie in het projectgebied verwacht mogen worden. In hoofdstuk 3 is de voorgenomen ingrepen beschreven. Vervolgens is aangegeven wat de effecten hiervan op de verwachte beschermde soorten is. Zo nodig zijn maatregelen voorgesteld om effecten te voorkomen, dan wel te beperken. In bijlage 1 zijn de wettelijke achtergronden van de Flora- en faunawet weergegeven.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving projectgebied

De begraafplaats aan de Schipleidelaan vormt door haar ligging een ruimtelijke schakel tussen het bosgebied Het Hulsbeek en woonwijk De Thij. Ten zuiden van de begraafplaats ligt behalve Het Hulsbeek ook de RWZI Oldenzaal. Aan de oostzijde is de woonwijk De Thij gelegen. De begraafplaats wordt van de woonwijk gescheiden door de Schipleidelaan. Het plangebied betreft een tweetal percelen; één (maïs)akker en één perceel grasland ten zuiden van de beek welke het plangebied doorkruist. Langs de beek zijn schouwpaden aanwezig en ten zuiden van de beek is over driekwart van de lengte van het plangebied een verharde weg aanwezig.

De ligging van het plangebied (geplande ontwikkeling) is globaal weergegeven in figuur 2.



Figuur 2: Ligging plangebied (ondergrond: GoogleMaps, 2010)

2.2 Bureaustudie

Soortbescherming

Om een indruk te krijgen van de beschermde natuurwaarden in de omgeving van het plangebied is het Natuurloket geraadpleegd. Het Natuurloket is een database waarin op kilometerhok niveau ecologische gegevens zijn opgeslagen. Het plangebied bevindt zich in kilometerhok X:257/Y:481. Het voorkomen van beschermde soorten binnen dit kilometerhok is deels goed en deels slecht tot niet onderzocht. Er is in elk geval bekend dat er veel beschermde vogelsoorten voorkomen binnen het kilometerhok (63 soorten, tabel 3), één beschermd soort zoogdier (tabel 1) en drie beschermde soorten vaatplanten (twee soorten tabel 1 en één soort tabel 2).



Figuur 3: Kilometerhok waarin het plangebied ligt (Natuurloket.nl, 2010)

Op basis van inventarisatiegegevens uit verschillende verspreidingsatlassen, rapportages, artikelen, enkele internetsites met ecologische gegevens en expert judgement is op basis van het aanwezige biotoop en landschap een inschatting gemaakt over het voorkomen van beschermde soorten. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen vaatplanten, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten en overige ongewervelde. Deze gegevens geven een globaal beeld van soorten in de ruime omgeving van het projectgebied.

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt circa 2 kilometer van het dichtstbijzijnde gebied welke begrensd is als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Om deze reden is toetsing op het beschermingsregime van de EHS niet noodzakelijk.

2.3 Veldbezoek

Op 4 februari en 18 maart is het projectgebied door een ecooloog van Oranjewoud bezocht. Het volledige plangebied en haar omgeving is bekeken. Op maandag 26 april is het gebied aanvullend bezocht door een dassendeskundige van de Zoogdierverseniging (VZZ) samen met twee ambtenaren van de gemeente Oldenzaal. Op de volgende pagina is een impressie van de ecologische waarde van het plangebied gegeven door middel van een aantal foto's.

Gedurende de veldbezoeken is een inschatting gemaakt van de aanwezige biotopen en de daarbijbehorende beschermde natuurwaarden. Het plangebied betreft monotoon intensief beheerd agrarisch land. Er zijn geen singels, poelen, ruige akkerranden, oude bomen of dergelijke typen elementen aanwezig.

Naast het akkerland en weiland stroomt er een beek door het plangebied. De oevers hiervan zijn egaal aflopend en goed onderhouden. De beek bevat snelstromend helder water en enkele soorten vaatplanten.

Het aangrenzend gebied betreft noordelijk intensief agrarisch grasland, oostelijk woonwijk De Thij, zuidelijk de begraafplaats waar een aarden wal met struiken omheen ligt en zuidwestelijk en westelijk bosgebied en een extensief begraasd weiland.



Het akkerperceel



Akker en weiland met rechts de begraafplaats



Dassenburcht nabij plangebied



Wildwissel



De beek en aangrenzende velden



De beek, kunstwerk en schouwpaden



Het noordelijke veld



De beek en ingang naar de percelen



Het uit te breiden gebouw



De aan te passen parkeerplaats

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen bijzondere vogelsoorten waargenomen. Wel zijn de biotopen langs de om te vormen akkers (bos, bosranden) geschikt voor verschillende soorten (broed)vogels. In de open velden van het plangebied en in de directe omgeving ervan kunnen weide- en akkervogels verwacht worden (zoals grutto, Kievit en veldleeuwerik) en verschillende soorten ganzen, eenden en roofvogels zullen hier mogelijk foerageren.

Zoogdieren

Gezien de bosrijke omgeving van het plangebied worden verschillende typen zoogdieren verwacht. Vooral de bosranden, bospercelen en oevers zijn het leefgebied voor kleine zoogdieren zoals veldmuizen en spitsmuizen. Daarnaast zijn middelgrote zoogdieren zoals haas, konijn, egel, bunzing, steenmarter en das te verwachten. Ook kan het grote zoogdier ree het plangebied gebruiken als foerageergebied.

Ten behoeve van het mogelijk voorkomen van de das hebben twee extra veldbezoeken (18 maart en 26 april). Daarnaast is er door de Zoogdierverseniging (VZZ) een aanvullend en oriënterend onderzoek ten behoeve van de das uitgevoerd. In de buurt van het plangebied blijkt een dassenburcht en enkele verblijfplaatsen aanwezig te zijn, zie ook de foto's. De das staat in tabel 3 van de flora en faunawet en is daarmee strikt beschermd.

Bij de begraafplaats konden geen (bij)burcht of andere sporen van dassen worden vastgesteld. In de steilrand, graft, van een akker ongeveer 500m ten westen van de begraafplaats bevindt zich een hol. De vorm van dit hol en de graafsporen wijzen sterk op een vossenhol. Op het moment van het veldbezoek was dit hol niet in gebruik. In een bosperceel 300 meter ten westen van de begraafplaats bevindt zich een dassenburcht. Aan de hoeveelheid gangen en uitgegraven grond te oordelen is deze

burcht minimaal enkele jaren oud. Eén van de gangen, pijpen, is momenteel in gebruik. De aanwezigheid van vers nestmateriaal bij de pijp is een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van jonge dassen. Verder waren sporen te zien welke er op wijzen dat er regelmatig een das de burcht in en uit loopt. Op een pad ten noorden van de burcht zijn verse pootafdrukken van een das gevonden. In een bosperceel in het zuidwesten van het recreatiepark is gezocht naar een tweede burcht. Deze is niet aangetroffen. Dat wil niet zeggen dat hier geen burcht aanwezig is. Het bos kent hier een dichte ondergroei van struiken, waaronder veel bramen. Bij dit eerste veldbezoek ontbrak de tijd om de omgeving nauwkeuriger af te zoeken. Daarom kan in dit gebied het voorkomen van een burcht niet worden bevestigd of uitgesloten.

Aan de rand van het plangebied langs de randen van de bosgebieden, zijn jagende vleermuizen te verwachten. Hierbij kan gedacht worden aan soorten als franjestaart, rosse vleermuis, gewone en ruige dwergvleermuis en bruine grootovleermuis. Het plangebied zelf is een minder geschikt biotoop voor vleermuizen en heeft dus geen speciale functie voor deze soortgroep. Wel is het mogelijk dat er vaste verblijfplaatsen in de buurt van het plangebied aanwezig zijn, evenals vaste migratieroutes.

Amfibieën en reptielen

De beek welke het plangebied doorsnijdt vormt geen geschikt biotoop voor amfibieën door zijn snelstromende karakter. Wel is het mogelijk dat amfibieën gebruik maken van de omgeving van de beek. De rest van het plangebied betreft een akker en velden, welke als landhabitat gebruikt kunnen worden. Gezien de habitatmogelijkheden worden hoogstens algemeen en wijdverspreide amfibieënsoorten verwacht, zoals bruine kikker, Kleine watersalamander en de gewone pad.

Gezien het geschikte bosbiotoop en data van het RAVON is het mogelijk dat de levendbarende hagedis voorkomt in de buurt van het plangebied. Het plangebied zelf vormt verder geen geschikt biotoop voor reptielen en deze worden hier dan ook niet verwacht.

Vissen

De beek welke het plangebied doorkruist is gecontroleerd op habitatmogelijkheden voor vissen. De beek heeft een snelstromend karakter (op het moment dat het plangebied is bezocht), heeft een klei/leembodem, bevat verschillende waterplanten en is hoogstens 40 cm diep. In de buurt van de beek worden beschermde soorten van langzaam tot niet stromende wateren verwacht (zoals de kleine modderkruiper), maar het voorkomen van beschermde vissoorten van sneller stromende wateren (zoals de rivierdonderpad) is niet bekend. Van beschermde vissoorten wordt dan ook niet verwacht dat zij in deze beek voorkomen.

Vaatplanten

Volgens het natuurloket zijn er in elk geval een drietal beschermde vaatplanten aanwezig in het kilometerhok. Naar alle waarschijnlijkheid zijn deze te vinden op (het met schapen begraasde) het schralere grasland zuidelijk van het projectgebied. Op de akker, velden, oevers en in de beek worden geen beschermde vaatplanten verwacht.

Paddenstoelen, (korst)mossen, insecten en overige ongewervelden.

Beschermde paddenstoelen, (korst)mossen, insecten en ongewervelden worden niet verwacht op de planlocaties.

2.5 Conclusies natuurwaarden

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied beschermde diersoorten voorkomen. Het gaat onder andere om soorten die algemeen in Nederland voorkomen. Daarnaast wordt het plangebied en haar directe omgeving mogelijk gebruikt door broedvogels als foerageergebied, maar ook als broedbiotoop.

Beschermde vogelsoorten zijn in het broedseizoen in en rond het plangebied te verwachten. De steenmarter is zwaarder beschermd en komt mogelijk voor rond het plangebied. Het plangebied zelf heeft verder geen bijzondere waarde voor deze soort. In de omgeving van Het Hulsbeek is minimaal één dassenburcht aanwezig. Deze burcht wordt momenteel bewoond door minimaal één das. De kans is groot dat het om een kraamburcht gaat waar aan het einde van de winter jongen geboren zijn. Het is waarschijnlijk dat de graslanden en akkers aan de noordzijde van het recreatiepark belangrijke voedselgebieden voor de hier aanwezige das(sen) zijn. Een aantal graslanden in het recreatiepark zijn mogelijk ook als voedselgebied belangrijk voor de das(sen). Voor vleermuizen heeft het plangebied geen bijzondere waarde, zij gebruiken het gebied alleen als foerageergebied. In de omgeving komt de levendbarende hagedis voor, maar het plangebied heeft verder geen waarde voor deze soort. In het plangebied worden verder geen zwaarder beschermde soorten verwacht.

Het plangebied bevindt zich niet in of nabij een speciale beschermingszones (SBZ), aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn. Het project heeft daarom niet getoetst te worden aan de nieuwe natuurbeschermingswet 1998. Het plangebied maakt tevens geen onderdeel uit van de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en heeft daarom niet op de effecten op wezenlijke waarden van de EHS getoetst te worden.

3 Toetsing effecten voorgenomen ingrepen

3.1 Beschrijving ingreep

In het nieuwe bestemmingsplan zullen een aantal gronden binnen het projectgebied omgezet worden naar de functie 'begraafplaats'. Het betreft de gronden waar op de inrichtingskaart de nieuwe situatie is ingetekend (zie figuur 1). De resterende gronden binnen het projectgebied zullen in gebruik blijven als landbouwgrond.

Op de gronden waar de functiewijziging plaatsvindt zullen de nodige werkzaamheden uitgevoerd worden om tot de terreininrichting te komen zoals weergegeven op de inrichtingskaart. Het betreft extra grafvelden, het crematorium, extra parkeerplaatsen en de hierbij behorende groen-, paden- en wegenstructuur.

Daarnaast zal het huidige afscheidscentrum worden uitgebreid, zal er een terras/afscheidsplein worden aangelegd aan de noordkant ervan en zal de huidige parkeerplaats vernieuwd worden.

Aan de noordkant van de beek is een fietspad gepland, maar de exacte ligging hiervan is nog niet vastgesteld. In deze toetsing is de ontwikkeling van het fietspad dan ook niet meegenomen.

Uitgangspunt in deze toetsing is dat het te bouwen crematorium geen permanente effecten (geluid, vervuiling) heeft om zijn omgeving.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied enkele algemeen beschermde soorten verwacht worden en een aantal zwaarder beschermde soorten. Per soortgroep zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen in beeld gebracht. Zo nodig zijn mitigerende maatregelen voorgesteld.

Vogels

Er worden slechts beperkt vogels verwacht in het plangebied, maar des te meer erbuiten en dan met name in de houtige opstanden. De randen van het plangebied is, door zijn diversiteit, geschikt als broedbiotoop. Verstoring van broedende vogels leidt voor de meeste soorten tot negatieve effecten, zoals het in de steek laten van eieren of jongen. Vanuit de Flora- en faunawet is het daarom verboden om broedende vogels te verstoren. Hiervoor kan ook geen ontheffing worden verkregen. In de praktijk betekent dit dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen gestart moeten worden. Het broedseizoen loopt van circa 15 maart t/m circa 15 juli.

De werkzaamheden zullen er voor zorgen dat tijdelijk de oppervlakte weilanden en akker in het plangebied ongeschikt zijn als broedbiotoop voor weide- en akkervogels. Dit heeft een negatief effect op het beschikbare broedbiotoop voor de vogelsoorten die hiervan gebruik maken, maar gezien de korte periode en de hoeveelheid beschikbaar broedbiotoop in de omgeving wordt hierdoor geen negatief effect verwacht. Omliggende bosopstanden en de beek zullen niet worden aangetast. Zolang aan de zorgplicht wordt voldaan wordt er geen negatief effect op broedvogels verwacht.

Zoogdieren

In het plangebied worden verschillende algemeen beschermde zoogdieren verwacht. De ingreep zal naar verwachting effect hebben op in het plangebied voorkomende, meer algemene soorten zoals haas en konijn. Dergelijke soorten zullen, indien zij aanwezig zijn in het plangebied, bij de start van de werkzaamheden het projectgebied verlaten. De kans dat ze gedood of verwond raken door de ontwikkeling is niet waarschijnlijk. Kleinere soorten, zoals de aanwezige muizen, zijn bij het vergraven van het terrein kwetsbaarder. Het terrein zal na verloop van tijd weer een geschikte inrichting krijgen, waardoor voor deze soorten slechts tijdelijk geschikt leefgebied verloren gaat.

Das

Naar aanleiding van het door de VZZ uitgevoerde oriënterende onderzoek is het ontwerp van de begraafplaats en het crematorium aangepast. Hierdoor zijn effecten veelal weggenomen. De maïsakker waar de uitbreiding op gepland is heeft als voedselgebied voor de das een beperkte waarde. Wel kan een raster om de begraafplaats routes voor de das blokkeren naar geschikt foerageergebied in de omgeving.

Het vochtige grasland aan de westzijde van de uitbreiding is zeer geschikt als foerageergebied voor de das. Dit grasland is minder intensief bewerkt en daarom rijker aan bodemleven. Het hoofdvoedsel van de das, regenwormen, is hier in ruime mate aanwezig. De aanpassingen van het ontwerp betekent dat dit grasland als foerageergebied voor de das beschikbaar blijft. Negatieve effecten als gevolg van de afname van foerageergebied van de das is daarom uitgesloten.

Wat betreft vleermuizen is er *geen* risico van verstoring –deze soorten jagen alleen boven het terrein. Het plangebied behoudt zijn functie als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen of migratieroutes in het plangebied aanwezig die verstoord of aangetast worden of verloren gaan.

Amfibieën

In het projectgebied worden enkele algemeen voorkomende amfibieënsoorten verwacht. Gezien het snelstromende karakter van de beek zullen deze soorten weinig gebruik van het water en vormt het plangebied dan ook geen geschikt voortplantingsbiotoop. Na het voortplantingsseizoen zijn de amfibieënsoorten op het land te vinden, op vochtige en beschaduwde plaatsen. Overdag verschuilen zij zich vaak onder stenen, struiken of in hopen. De kikkers overwinteren voornamelijk in het water.

3.3 Mitigerende maatregelen

Om tijdens de werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden, flora en fauna niet te verstoren zijn mitigerende maatregelen vereist. Deze maatregelen zijn voornamelijk gericht op de uitvoeringsperiode en werkwijze. Per soortgroep is een advies met betrekking tot deze mitigerende maatregelen gegeven.

Vogels

Verstoring van broedende vogels leidt voor de meeste soorten tot negatieve effecten, zoals het in de steek laten van eieren of jongen. Vanuit de Flora- en faunawet is het daarom verboden om broedende vogels te verstoren. Hiervoor kan ook geen ontheffing worden verkregen. In de praktijk betekent dat bosschages en bomen niet tijdens het broedseizoen gekapt worden. Om te voorkomen dat tijdens de lente zich broedvogels gaan vestigen die de werkzaamheden kunnen belemmeren is het aan te raden het gehele plangebied te maaien voor het broedseizoen en dit gedurende de werkzaamheden kort te

houden. Globaal loopt het broedseizoen van circa 15 maart t/m circa 15 juli. Wanneer rond deze data groen verwijderd moet worden is het aan te raden om alsnog een ecooloog het plangebied te laten controleren op broedende vogels, aangezien vele soorten (bijv. eenden en ganzen) reeds in februari op eieren zitten.

Zoogdieren

Om de negatieve effecten op kleine zoogdieren te verminderen wordt aanbevolen om de (graaf)werkzaamheden één richting op te werken, zodat dieren kunnen vluchten. Er worden naast de das alleen algemeen voorkomende kleine zoogdieren verwacht, zoals een aantal muizensoorten. Hiervoor zijn extra maatregelen niet noodzakelijk.

Voor de das is het van belang dat zijn foerageergebied voldoende aanwezig blijft. Daarom is het van belang dat de das vanuit zijn verblijfplaats altijd de mogelijkheid behoudt om zich richting akker- of graslanden te kunnen verplaatsen. Geadviseerd wordt om geen groot hekwerk om de toekomstige begraafplaats heen te zetten, maar een natuurlijke afscheiding te creëren van bijvoorbeeld meidoorn of (haag)beuk. Hier kunnen dassen, maar ook andere fauna, gemakkelijk doorheen zodat foerageergebied beschikbaar blijft.

Amfibieën

Ten behoeve van de amfibieën kan één kant op gewerkt worden bij de (graaf)werkzaamheden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

In het plangebied komen een aantal beschermde soorten voor. Het gaat om enkele meer algemeen voorkomende soorten die in het lichtste beschermingsregime (tabel 1) van de Flora- en faunawet vallen, zoals haas en veldmuis. Ook komen er in het broedseizoen beschermde vogelsoorten voor (tabel 3).

Voor broedvogels (tabel 3) geldt dat zodra aan de gestelde eisen wordt voldaan er geen negatief effect zal optreden.

Voor de streng beschermde das (tabel 3) geldt dat de verblijfplaats niet aangetast mag worden en foerageergebied voldoende aanwezig moet blijven. Eerdere aanpassingen van het plangebied voorzien hier grotendeels in. Om ook in de huidige planvorming de beschikbaarheid van foerageergebied te waarborgen is het van belang gebruik te maken van een natuurlijke afscheiding in plaats van een voor fauna ondoordringbaar hekwerk rondom de begraafplaats.

Voor meer algemene soorten zoogdieren en amfibieën, de zogenaamde tabel 1-soorten van de Flora- en Faunawet (zoals de haas), geldt een algemene vrijstelling. Wel dient er rekening gehouden met de zorgplicht, welke ook voor deze soorten geldt. De zorgplicht is in de volgende paragraaf beschreven.

Aanbeveling is om het fietspad te realiseren in combinatie met het natuurlijk inpassen van de beek, zodat het gebied een natuurlijker karakter krijgt. Indien dit niet mogelijk is wordt aanbevolen het fietspad niet te dicht in de buurt van de beek te plannen, zodat (de kwaliteit van) het beekbiotoop niet verslechterd.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en Faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. In dit geval verdient het aanbeveling het plangebied voor de winter te maaien en het maaisel op te ruimen, zodat hierin geen soorten in winterslaap gaan. De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van eind augustus tot november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als egels en overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode gemaaid wordt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie

gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.3 Voorbehoud

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op beperkte inventarisatiegegevens van derden, een éénmalig veldbezoek en literatuuronderzoek.

Deze gegevens geven geen garantie dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geen (andere) beschermde soorten worden waargenomen. Natuur is vaak verrassend. Om de risico's zo veel mogelijk te verkleinen wordt aanbevolen om vlak voordat de werkzaamheden beginnen, het terrein te controleren op de aanwezigheid van (andere) beschermde soorten.

Geraadpleegde bronnen

Modeling

Kallenberg, W., maart 2010. IVN.

Drs. Achterberg, C., 2010. Zoogdiervereniging.

Literatuur

- Achterberg, C., mei 2010. Dassen Het Hulsbeek Aanwezigheid & Knelpunten. Stichting VZZ.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Hilbers, W. en L. Grote Gansey, 2009. Terreininrichtingsvisie, Uitvaartcentrum met crematorium Oldenzaal. Adviesburo De Meent.
- Hustings, F. e.a., 2002 Atlas van de Nederlands broedvogels. KNNV Uitgeverij Utrecht.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Internet

- maps.Google.nl
- www.DasEnBoom.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.SOVON.nl
- www.Telmee.nl
- www.Vleermuis.net
- www.Waarneming.nl
- www.Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming. In het geval van de locatie in dit rapport is alleen de soortbescherming van toepassing.

Flora- en faunawet

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen SBZ welke zijn vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de opgenomen soorten tegen plukken, uitsteken, opsporen, verstoren, doden en vervoeren. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent op zich geen externe werking, maar voor enkele soorten worden de begrippen in de Flora- en faunawet ruimer uitgelegd, bijvoorbeeld voor vleermuizen. Afhankelijk van de betreffende soorten worden projecten getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Daarbij moet echter wel rekening worden gehouden met de functionele omgeving van een soort. Een verblijfplaats van een soort staat niet los van zijn directe omgeving. Verstoring van de directe omgeving leidt voor veel soorten tot verstoring van de verblijfplaats. De grootte van die directe omgeving is soortafhankelijk en terreinafhankelijk en kan de grenzen van het projectgebied overschrijden. De toetsing besteedt onder andere aandacht aan deze aspecten.

In het kader van de Flora en faunawet wordt een groot scala aan dier- en plantensoorten beschermd. De aanvankelijke ruime bescherming van een grote groep gewervelde dieren (o.a. zoogdieren en vogels) en een beperkte groep ongewervelden (o.a. enkele vlindersoorten en libellensoorten) in Nederland is met ingang van het nieuwe Vrijstellingenbesluit ¹ genuanceerd. Op basis van dit besluit zijn drie categorieën beschermde soorten te onderscheiden, gegroepeerd in drie tabellen.

Tabel 1. Algemeen voorkomende soorten, waarvoor een vrijstelling geldt voor overtredingen van artikel 8 t/m 12 bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik.

Tabel 2. Overige soorten, die minder algemeen voorkomen en veelal zeldzaam zijn of bedreigd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt met behulp van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In deze categorie vallen ook alle vogelsoorten. De vrijstelling is alleen van toepassing op werkzaamheden als 'bestendig beheer en onderhoud', 'bestendig gebruik' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. Wanneer niet volgens een dergelijke gedragscode wordt gewerkt of als het andere ingrepen betreft, is een ontheffing nodig. De ontheffing voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Zonder gedragscode vallen broedvogels niet hieronder, maar onder het zwaardere toetsingsregiem, genoemd onder 3.

¹ Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Dit besluit is sinds eind februari 2005 van kracht.

Tabel 3. Strikt beschermde soorten die zeldzaam en veelal bedreigd zijn. Hieronder vallen tevens de soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' als gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Als het andere werkzaamheden betreft of als niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt een streng toetsingskader waarbij moet worden aangetoond dat er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang, er geen alternatieven zijn en de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Beleid Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het beschermingsregiem van de Ecologische Hoofdstructuur is niet in wetgeving vastgelegd, maar geregeld een beleidsnota, in dit geval in de Nota Ruimte (2004). De wettelijke bescherming van de EHS vindt plaats via het bestemmingsplan.

De bescherming van de EHS gaat uit van een 'nee, tenzij'- regime. Het beleid is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, rekening houdend met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn. Deze wezenlijke kenmerken en waarden bestaan uit een combinatie van de geologische ontstaansgeschiedenis (geomorfologie), bodemvorming, onder andere door begroeiing en het historisch gebruik door mensen (aardkundige waarden, cultuurhistorische waarden) en waterhuishouding. Het resultaat hiervan zijn vaak bijzondere natuurwaarden (actueel of potentieel) die veelal in gebiedsplannen worden beschreven en de basis vormen voor nagestreefde natuurdoeltypen. Daarnaast kunnen de kenmerkende waarden bestaan uit de kwaliteit van water, lucht, rust, stilte, donkerte.

Binnen en in de nabijheid van EHS-gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Als er echter geen reële alternatieven aanwezig zijn én er is sprake van groot openbaar belang kan het project doorgaan als de schade zo veel mogelijk wordt verzacht en de resterende schade wordt gecompenseerd.

Elke provincie heeft het compensatiebeginsel voor de EHS nader uitgewerkt in een nota. De provincie is het bevoegd gezag via de toetsing van bestemmingsplanwijzigingen.